

Дата: 31.01.2023

Група: М-1

Предмет: Фінанси підприємств та бухгалтерський облік

УРОК 8

ТЕМА: «Характеристика і склад грошових надходжень підприємств»

МЕТА:

- Вивчити основи організації грошових надходжень
- Розвинути знання про характеристику і склад грошових надходжень підприємства
- Виховати професійні навички та знання, повагу до обраної професії

У процесі виробничо-господарської діяльності підприємств постійно здійснюється кругообіг коштів. Укладання коштів у виробництво з метою виготовлення товарів і отримання виручки від їх продажу характеризує кругообіг коштів підприємств.

Забезпечення грошових надходжень, які потрібні для відшкодування витрат виробництва й обігу, своєчасне виконання фінансових зобов'язань перед державою, банками та іншими суб'єктами господарювання, формування доходів і прибутку є найважливішою стороною діяльності підприємств.

Вхідні грошові потоки підприємств за їхніми джерелами можна поділити на внутрішні та зовнішні. Коли кошти надходять з будь-яких джерел на самому підприємстві, вони належать до внутрішніх. Надходження коштів за рахунок ресурсів, які мобілізуються на фінансовому ринку, свідчить про використання зовнішніх джерел. Структура вхідних грошових потоків залежить від сфери діяльності та організаційно-правової форми підприємства. У країнах з розвинутою ринковою економікою 60–70 % фінансових ресурсів надходить на підприємства за рахунок внутрішніх джерел.

Внутрішні грошові надходження згідно з чинною практикою обліку і звітності включали (рис. 1):

- 1) виручку від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;
- 2) виручку від іншої реалізації;
- 3) доходи від фінансових інвестицій;
- 4) доходи від інших позареалізаційних операцій.

За командно-адміністративної економіки, коли ще не було реального фінансового ринку, уведення в класифікацію грошових надходжень доходу від позареалізаційних операцій було цілком виправданим. Тоді підприємства майже не мали доходів від цінних паперів, крім державних облігацій, котрі мали зовсім незначну питому вагу в загальних грошових надходженнях.

Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), іншої реалізації		Надходження від позареалізаційних операцій														
		Доходи від фінансової інвестиційної діяльності (дивіденди, відсотки на цінні папери, кредити, на депозити, доходи від валютних і лізингових операцій)			Непередбачені доходи, які виникають у практиці господарської діяльності (штрафи, пені, неустойки та інші надходження від економічних санкцій тощо)											
Грошові надходження																
Грошові доходи																
Валовий дохід																
Чистий дохід																
Балансовий прибуток																
Чистий прибуток																
Мито	Акцизний збір	Податок на додану вартість	Матеріальні і притримані до них витрати	Амортизаційні відрахування	Інші виробничі витрати	Оплата праці	Відрахування в цільові державні фонди	Відрахування за обов'язковим страхуванням	Інші платежі у бюджет	Податки на землю, з власників транспортних засобів	Податок на прибуток	Сплата штрафів	Створення резервного фонду	Виплата дивідендів	Нагромадження	На споживання

Рис. 1. Структурно-логічна модель грошових надходжень, формування й використання доходів підприємства до реформування бухгалтерського обліку і фінансової звітності та введення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

В основному доходи від позареалізаційних надходжень формувались за рахунок штрафів і пені, прибутку минулих років, виявленого у звітному році, списаної раніше дебіторської заборгованості, яка вважалася безнадійною, але котру, проте, було погашено у звітному періоді. Однак за ринкової економіки, коли функціонує і розвивається фінансовий ринок, а підприємства здійснюють фінансові інвестиції, стало доцільним ввести в класифікацію грошових надходжень «Доходи від фінансово-інвестиційної діяльності», відокремивши їх від «Доходів від позареалізаційних операцій».

Трансформація ринкових відносин потребує створення необхідної інфраструктури. Розвивається фінансово-кредитна система, створюється і функціонує фінансовий ринок. За таких умов багато підприємств поряд з основною займається і фінансово-інвестиційною діяльністю: купівлею і продажем цінних паперів, укладанням тимчасово вільних коштів на депозитні рахунки, лізингом; валютними та іншими операціями з метою отримання додаткових доходів.

Доходи від цієї діяльності мають значну питому вагу у вхідних грошових потоках підприємств і є мірою розвитку ринкової інфраструктури, особливо фінансового ринку. Ці доходи зростатимуть. Доходи від фінансових операцій справляють прямий, безпосередній вплив на формування загального прибутку.

На рис. 2 приведена структурно-логічна схема формування і використання доходів підприємств згідно з національними положеннями (стандартів) бухгалтерського обліку, що введені з 2000-го року в Україні.

Відповідно грошові надходження підприємств тепер включають.

— Доходи від основної (операційної) діяльності — виручка від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг.

— Доходи від іншої операційної діяльності (реалізація оборотних активів, іноземної валюти; від операційної оренди, операційних курсових різниць; одержані пені, штрафи, неустойки; від списання кредиторської заборгованості; одержані гранти, субсидії, інші доходи).

— Доходи від фінансових операцій: від спільної діяльності, інвестицій в асоційовані і дочірні підприємства, одержані дивіденди, одержані відсотки за облігаціями, інші доходи.

— Доходи від іншої звичайної діяльності: реалізації фінансових інвестицій, основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних активів; ліквідації необоротних активів; неопераційних курсових різниць; безоплатно отриманих оборотних активів; уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій.

— Доходи від надзвичайних подій: відшкодування збитків від надзвичайних подій; інші надзвичайні доходи.

Отже, грошові надходження підприємств відіграють значну роль у процесі кругообігу коштів. Відшкодовуючи авансовані у виробництво вкладення, формуючи доходи і грошові фонди, вони створюють економічні умови для нового циклу виробництва і реалізації продукції, удосконалення та розширення власного господарства, збільшення власного капіталу.

Надходження грошових коштів від діяльності підприємств				
Доходи від основної операційної діяльності	Доходи від іншої операційної діяльності	Доходи від фінансових операцій	Доходи від іншої звичайної діяльності	Доходи від надзвичайних подій

Грошові надходження від основної діяльності														
Мито	Акцизний збір	Податок на додану вартість	Грошові доходи							Загальний прибуток (фінансовий результат від усієї діяльності)	Чистий прибуток			
			Валовий дохід											
			Чистий дохід											
			Матеріальні витрати	Амортизаційні нарахування	Інші операційні, фінансові адміністративні і надзвичайні витрати	Оплата праці	Відрахування на соціальні заходи	Податки та інші платежі до бюджету	Податок на прибуток			Створення резервного фонду	Виплата дивідендів	Поповнення статутного фонду
			Усього витрат											

Рис. 2. Структурно-логічна модель грошових надходжень, формування й використання доходів підприємств згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте внутрішні грошові надходження
2. Від чого залежить структура грошових потоків підприємства?
3. Які непередбачені доходи підприємства Вам відомі?

Домашнє завдання:

- **Читать:** 8) р.3
- Законспектувати матеріал уроку. Для зворотного зв'язку використовувати e-mail **2573562@ ukr.net**